

FAQ Bouwtafel Waterzuinige Wijken

1. Wat is de Bouwtafel Waterzuinige wijken?

De Bouwtafel Waterzuinige Wijken is een breed samenwerkingsverband tussen meer dan 60 partners uit de overheid, brancheorganisaties en bedrijven uit de drinkwater-, water-, bouw- en installatiesector, dat werkt aan een duurzaam en schaalbaar model voor waterzuinig bouwen en wonen in Nederland. Het netwerk bestaat sinds 2023 en is sindsdien al in 8 bijeenkomsten, 2 webinars, 4 bestuurlijke overleggen en vele werkgroepsessies bijeengekomen om samen kennis te verzamelen over hoe waterzuinig bouwen grootschalig realiteit kan worden. Hierdoor werken we naar een toekomst met drinkwaterzuinig bouwen volgens een landelijke standaard.

2. Wat is een waterzuinige wijk?

Onze definitie sluit aan bij de doelen uit het Nationaal Plan van Aanpak Drinkwaterbesparing: maximaal honderd liter drinkwater per persoon per dag, in plaats van 119 liter nu. Maar in bestaande wijken kost het meer tijd, moeite en geld om dat te realiseren. Dat willen we compenseren en daarom zeggen wij: in nieuwbouwwijken maximaal negentig liter per dag. En het liefst nog minder. Een waterzuinige wijk gaat tot slot ook over het leveren van de best mogelijke waterkwaliteit en het voorkomen dat gezuiverd afval- en regenwater in contact komen met drinkwater.

3. Waarom zijn waterzuinige wijken nodig?

Drinkwater in Nederland wordt schaarser en schaarser. Het RIVM verwacht dat er in 2030 jaarlijks 100 miljoen m³ extra drinkwater nodig is ten opzichte van 2020, terwijl in regio's als Gelderland, Overijssel, Brabant, Utrecht en Zuid-Holland de beschikbare bronnen al onder druk staan. Klimaatverandering en droogte versterken dit: waterbronnen nemen af in capaciteit, en nieuwe winbronnen ontwikkelen duurt 8 tot 15 jaar.

Daarbovenop komt de nieuwbouwopgave. 900.000 woningen tot 2030 vraagt om extra drinkwatercapaciteit die er in sommige gebieden simpelweg niet is. Drinkwaterbedrijven geven nu al aan onvoldoende te kunnen leveren. Zonder ingrijpen loopt niet alleen nieuwbouw vast, maar komt ook de leveringszekerheid voor bestaande wijken in droge zomers in gevaar. Dit dreigende tekort, ook wel drinkwatercongestie genoemd, moet worden voorkomen, want in tegenstelling tot netcongestie zijn er voor drinkwaterproductie nauwelijks alternatieven om op uit te wijken. Energie maak je en drinkwater win je. Voor netcongestie kun je nu al alternatieven inzetten. Bij drinkwatercongestie is die uitwijkmogelijkheid voor de productie er nu niet. De gevolgschade van een structureel tekort aan drinkwater is zeer groot en nauwelijks te overzien.

Waterzuinig bouwen is hierbij een kansrijke oplossing om de vraag naar drinkwater te verkleinen of slechts beperkt verder te laten groeien. Het grootste deel van het waterverbruik

in huis gaat naar douchen en toiletspoeling. Door waterzuinig sanitair te installeren en hemel-, grijs- en zwartwater te hergebruiken, kan het drinkwatergebruik per woning fors omlaag. Als iedere Nederlander zou dalen van 128 naar 100 liter per dag, bespaart Nederland al 184 miljard liter per jaar. Praktijkvoorbeelden laten zien dat dit haalbaar is: in project Blitseard in Leeuwarden zorgen grijswatersystemen in 15 huishoudens voor 300.000 liter minder drinkwaterverbruik per jaar en 270.000 liter minder vuilwaterafvoer per jaar. In Vlaanderen, waar regenwaterputten al sinds 2004 verplicht zijn bij nieuwbouw, ligt het gemiddelde drinkwaterverbruik op 84 liter per persoon per dag, tegenover 119 liter in Nederland.

Waterbesparing is een randvoorwaarde om de woningbouwopgave, drinkwaterzekerheid en economische groei tegelijk mogelijk te maken, en drinkwatercongestie te voorkomen.

4. Welke oplossingen zijn al bewezen en/of op grote schaal kansrijk?

Waterzuinig sanitair: Waterbesparende kranen, douchekoppen en toiletten verminderen het drinkwaterverbruik zonder dat dit ten koste gaat van het comfort. Deze oplossingen zijn eenvoudig toepasbaar in vrijwel elke badkamer, keuken en toiletruimte.

Hemelwatergebruik: Opgevangen hemelwater wordt opgeslagen en gebruikt voor toepassingen waarvoor geen drinkwaterkwaliteit nodig is, zoals toiletspoeling, tuinirrigatie en wasmachines. Dit verlaagt het gebruik van drinkwater.

Grijswaterhergebruik: Licht vervuild water uit bijvoorbeeld douches en wastafels wordt gezuiverd en opnieuw gebruikt voor toepassingen zoals toiletspoeling of irrigatie. Hierdoor wordt hetzelfde water meerdere keren benut en vermindert de belasting van het riool.

Zwartwaterhergebruik: Sterk vervuild afvalwater uit toiletten (en soms de keuken) wordt gezuiverd met geavanceerde technieken, waarna het kan worden hergebruikt als huishoudwater. Dit systeem is technisch complexer, maar heeft slechts één rioolleiding nodig (t.o.v. grijswaterhergebruik) en biedt op grotere schaal kansen voor maximale waterkringlopen en terugwinning van nutriënten en energie.

De Bouwtafel heeft een [menukaart](#) samengesteld met alle waterbesparende maatregelen, inclusief besparingspotentieel, kosten en aandachtspunten voor aanleg en beheer. Alle maatregelen zijn al ergens in de praktijk toegepast en bewezen.

5. Wat zijn de belangrijkste obstakels bij waterzuinig bouwen?

Wet- en regelgeving: Collectief opgevangen en gedistribueerd hemelwater mag momenteel alleen worden gebruikt voor toiletspoeling, niet voor de wasmachine of tuinirrigatie, terwijl dat op individueel niveau wél is toegestaan. Met deze beperking moeten ontwikkelaars per project opnieuw toestemming aanvragen bij de ILT. Ook ontbreekt een wettelijke categorie voor "hygiënisch water" (schoner dan huishoudwater, maar niet bedoeld om te drinken, geschikt voor douche en bad).

Financiering: Elke waterbesparende maatregel is duurder dan woningen simpelweg aan te sluiten op het reguliere drinkwaternet. Alleen wanneer toch al forse investeringen nodig zijn in drinkwater- of rioleringsinfrastructuur, valt de businesscase soms gunstiger uit, maar dat is niet vaak het geval.

Governance: Drinkwaterzuinig bouwen is nog niet de standaard, en vragen over wie welke rol pakt in de ontwikkeling, aanleg, exploitatie en het beheren van huishoudwatersystemen zijn nog niet beantwoord. Dit is wel van belang om zorgen over wanbeheer van systemen en foutaansluitingen van huishoudwaterleidingen aan het drinkwaternet weg te kunnen nemen.

6. Welke informatie is er beschikbaar over waterzuinig bouwen?

Vanuit de Bouwtafel zijn verschillende producten opgeleverd:

- Een [stappenplan](#) voor waterzuinig bouwen bij nieuwbouw
- Een [rapportage over juridische eisen en randvoorwaarden](#)
- Een [menukaart](#) met oplossingen en leveranciers
- Een [financiële rapportage](#) met doorgerekende maatregelpakketten
- De [Richtlijn Waterzuinig Wonen](#) met kwalitatieve en kwantitatieve richtlijnen voor waterzuinig bouwen
- Het document [Risicobeheer huishoudwatersystemen](#): geeft een overzicht van de belangrijkste risico's voor het toepassen van huishoudwater in woningen en de daarbij horende mogelijke beheersmaatregelen.
- Een Manifest en Position paper over het mogelijk maken van waterzuinig bouwen (zie hieronder)

7. Wat beoogt het manifest Waterzuinige Wijken?

Met het manifest pleiten 60 publieke en private organisaties ervoor dat wetgeving wordt aangepast zodat waterzuinig bouwen, met het hergebruik en de opvang van (drink)water, snel mogelijk wordt gemaakt. Dit om een congestie te voorkomen waardoor nieuwe woningen in de toekomst niet meer als vanzelfsprekend van drinkwater kunnen voorzien. Het manifest roept de politiek op om drinkwaterbesparing in gebouwen versneld mogelijk te maken. Met duidelijke regels en ruimte voor gemeenten en andere initiatiefnemers om waterzuinig bouwen en wonen, met waarborgen voor de volksgezondheid, mogelijk te maken.

Het gezamenlijke doel van de Bouwtafel Waterzuinige Wijken is om waterzuinig bouwen de nieuwe standaard te maken in Nederland. De beschikbaarheid van drinkwater staat steeds verder onder druk komt door klimaatverandering, bevolkingsgroei en de grote woningbouwopgave. We mogen drinkwater niet de nieuwe netcongestie laten worden. Daarom roepen wij het Rijk, overheden en de bouwsector op om waterbesparing structureel te verankeren in beleid, wet- en regelgeving en nieuwbouwpraktijken. Met ons manifest doen wij, samen met meer dan zestig publieke en private partijen, een gezamenlijke oproep om

waterzuinige woningen, hergebruik van water en alternatieve waterbronnen versneld toe te passen, zodat we een drinkwatercongestie kunnen voorkomen.

Lees het volledige [manifest](#) en uitgebreidere [position paper](#).

8. Wie zijn de deelnemers in de Bouwtafel?

De deelnemers in de Bouwtafel Waterzuinige Wijken die het manifest onderschrijven, zijn:

Provincie Gelderland, Provincie Noord-Brabant, Provincie Overijssel, Provincie Utrecht, Interprovinciaal Overleg (IPO), Gemeente Amersfoort, Gemeente Arnhem, Gemeente Barneveld, Gemeente Brummen, Gemeente Doetinchem, Gemeente Ede, Gemeente Ermelo, Gemeente Harderwijk, Gemeente Hardenberg, Gemeente Nijmegen, Gemeente Oude IJsselstreek, Gemeente Putten, Gemeente Renkum, Gemeente Soest, Gemeente Wierden, Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, Waterschap De Dommel, Waterschap Vallei en Veluwe, Waterschap Vechtstromen, Vitens, BNG, Nederlandse Waterschapsbank (NWB Bank), Rabobank, BPD | Bouwfonds Gebiedsontwikkeling, Heijmans, NEPROM, Techniek Nederland, DGBC (Dutch Green Building Council), Mijande Wonen, Wonion, Woonstede, Woon Twente, Aveco de Bondt, BlueNorth Partners, Circulair Friesland, Adviesbureau DWA, Sanitair-Installatie Hoogendoorn B.V., Merosch, Water Alliance, Waterimpuls Regenwatersystemen, Desah, Drop2Drink, Ecologisch Water Beheer, FieldFactors, Gep Water B.V., Koninklijke Ginkel Groep, Hydraloop Systems, JSTN Groep Just Nimbus, Microlan, Mijn Waterfabriek, Nijhuis Saur Industries, Pipelife Nederland B.V., ProSavings, Quavac, RainTanks, SAAVR en &flux.

Er zijn daarnaast nog meer partijen die deelnemen aan de netwerkbijeenkomst van de Bouwtafel en/of pas recent zijn aangehaakt.

9. Welke partijen maken de Bouwtafel mogelijk?

De volgende partners zijn of waren opdrachtgever voor de Bouwtafel Waterzuinige wijken:

- Drinkwaterbedrijf Vitens
- Provincie Flevoland
- Provincie Gelderland
- Provincie Noord-Brabant
- Provincie Overijssel
- Provincie Utrecht
- Provincie Zuid-Holland
- Waterschap Vallei en Veluwe

10. Wat gaan we de komende tijd doen in de Bouwtafel?

Na overhandiging van het Manifest Waterzuinig bouwen op 16 juni 2026 gaat de Bouwtafel aan de slag met de volgende implementatievraagstukken:

1. Het verder brengen van de politieke **lobby** rondom de urgentie van drinkwaterbesparing, zoals uiteengezet in de politieke lobby documenten (Manifest Waterzuinige wijken en Position paper Waterzuinige wijken), evenals de bestuurlijke en technische lobby;
2. Het toetsen van de Richtlijn Waterzuinig wonen, inclusief voorgestelde risicobeheersmaatregelen om de volksgezondheid te waarborgen, in een aantal **voorbeeldprojecten** in nieuwbouw én bestaande bouw;
3. Het opstellen van een aanvullende rapportage over **bekostiging** van waterzuinig bouwen;
4. Het functioneel beantwoorden van bestaande **inhoudelijke vragen** en suggesties uit het netwerk, die kunnen bijdragen aan het versnellen van waterzuinig bouwen;
5. Het begeleiden en managen van het netwerk van de Bouwtafel. In de periode van juli 2026 t/m juli 2027 zullen er ten minste drie **netwerkbijeenkomsten** worden georganiseerd, evenals een **bestuurlijk overleg** voor de bestuurders en directeurs van aangesloten partijen.

11.Hoe kan ik als deelnemer aansluiten bij de Bouwtafel?

Er zijn twee verschillende manieren waarop nieuwe partners kunnen aanhaken bij de Bouwtafel:

1. Wanneer jouw organisatie aan de slag wil, of al is, met waterzuinig bouwen, kun je je aanmelden bij de procesbegeleiding van de Bouwtafel en word je vanaf dan meegenomen in de mailings en uitnodigingen voor bijeenkomsten en werkgroepen.
2. Het is ook mogelijk om als betalend opdrachtgever de Bouwtafel mede mogelijk te maken. In dat geval sluit je je ook aan bij het kernteam van de Bouwtafel dat elke 6 weken bij elkaar komt om sturing te geven aan de inhoudelijke richting van de Bouwtafel.

Voor meer informatie:

Thea Timmermans (&flux), projectleider

06 48 26 32 34

thea@nflux.nl